

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

До 220-ї річниці з дня заснування університету

***ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ І ПРАВА ХХІ СТОЛІТТЯ
ОЧИМА МОЛОДІ***

**МАТЕРІАЛИ
VIII Міжвузівської студентської
наукової конференції**

16 травня 2024 року

Харків 2024

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1 «ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ».....	11
Бакшеев Б. М. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ДИНАМІКА ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ З БОКУ РФ	11
Блага Л. М. ПРОБЛЕМИ БУДІВНИЦТВА МАЛИХ ГЕС В КАРПАТАХ	15
Була П. В. РОЛЬ ФІНАНСОВИХ МЕХАНІЗМІВ У ФОРМУВАННІ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	19
Винник Б. Р. ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА БЕЗПЕКИ ПРОДОВОЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	23
Дернов Я. В. НОБЕЛІВСЬКА ПРЕМІЯ З ЕКОНОМІКИ У 2023 РОЦІ ЯК ВИЗНАННЯ ДОСЯГНЕНЬ У ДОСЛІДЖЕННЯХ ПРОБЛЕМ ПОЗИЦІЇ ЖІНКИ НА РИНКУ ПРАЦІ	26
Дорошко В. В. МАРКЕТИНГОВІ СТРАТЕГІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	30
Ісадкова О. Г. ЦІНОВА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ДИСКУРС	34
Князевич Є. Р. ВПЛИВ ЗРОСТАННЯ БІДНОСТІ НАСЕЛЕННЯ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	38
Колоколов А. С. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ	44
Краснопольський Б. Ю. ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДИЦОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	46
Лисак Н. П. СУЧАСНІ МЕТОДИ ЗАРОБІТКУ В СФЕРІ КРИПТОВАЛЮТ	48
Луценко А. О. ЕКОЛОГІЧНА КРИЗА В УКРАЇНІ: МАСШТАБИ ЕКОНОМІЧНИХ ЗБИТКІВ, ВПЛИВ ВОЄННИХ ДІЙ НА ДОВКІЛЛЯ ТА ШЛЯХИ ВІДНОВЛЕННЯ.....	50
Марич А. А. ВПЛИВ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ НА ПРОЦЕСИ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ.....	54
Mashkin Emil. NIGERIAN OIL CATASTROPHE.....	57

Луценко Арина Олегівна
ХНПУ імені Г.С. Сковороди
факультет соціальних і поведінкових наук,
3 курс, група 34-е
Науковий керівник - к.е.н., доцент, завідувач кафедри
економічної теорії, фінансів і обліку Соляр В.В.

ЕКОЛОГІЧНА КРИЗА В УКРАЇНІ: МАСШТАБИ ЕКОНОМІЧНИХ ЗБИТКІВ, ВПЛИВ ВОЄННИХ ДІЙ НА ДОВКІЛЛЯ ТА ШЛЯХИ ВІДНОВЛЕННЯ

Війна в Україні спричинила не лише економіко-гуманітарну кризу, але й значно погіршила екологічну ситуацію в країні. Окрім звичайних факторів, таких як наявність промислових об'єктів та кількість транспортних засобів, бойові дії на лінії фронту, російські ракетні атаки та терористичні акти як, наприклад, вибух на Каховській ГЕС, також наклали свій відбиток. Наслідки воєнних дій, велика кількість військової техніки та знищення інфраструктури призвели до серйозного забруднення навколишнього середовища.

Знищення промислових об'єктів, забруднення ґрунту та води, спалені ліси та поля - все це матиме довгострокові наслідки для довкілля та здоров'я людей.

За даними Державної екологічної інспекції станом з 24.02.2022 - 28.07.2023 військової агресії РФ збитки для екології України складають вже понад 2 076 964 724 438 грн. І це тільки приблизні розрахунки, поки досі залишається окупованою частина українських територій. [1]

Пожежі, дим і пари, спричинені обстрілами, серйозно вплинули на якість повітря. Також відбулась низка обстрілів нафто- і газосховищ та складів, викликавши токсичні хімічні пари. Напад на хімічний завод під Сумами 21 березня 2022 р. спричинив витік аміаку, тоді як 5 квітня 2022 р. кислотний резервуар вибухнув біля Рубіжного, випустивши токсичну хмару азотної кислоти.

У результаті бойових дій станом на травень 2023 року в атмосферне повітря вже потрапило близько 1,2 мільйона тонн забруднюючих речовин,

включаючи 430 тисяч тонн оксиду вуглецю, 700 тисяч тонн пилю та 40 тисяч тонн неметанових летких органічних сполук, а також значна кількість важких металів та інших шкідливих речовин. [2]

Водні ресурси України зазнають значного забруднення. Це відбувалось, наприклад, з таких причин: хімічні речовини- уламки збитих російських ракет пошкоджують склади з хімічними речовинами, як це сталося на Тернопільщині, де шість резервуарів з мінеральними добривами зазнали пошкодження. Руїнування дамб, розлив річок внаслідок руїнування веде до деградації ґрунтів та забруднення вод. Річка Сіверський Донець, що є джерелом води для всього Донбасу, ще у 2018 році перебувала у критичному стані. У 2022 році водогін отримав прямі удари, які зруйнували два водопроводи та канал "Сіверський-Донець – Донбас", а фільтрувальну станцію у Донецьку декілька разів зупиняли в роботі і внаслідок розриву трубопроводів у Сіверський Донець потрапляють неочищені каналізаційні стоки. Військова техніка, мастильні матеріали та розливи палива з підбитої та знищеної військової техніки забруднюють водні ресурси, порушуючи хімічний баланс та критично забруднюючи підземні води.

Будівництво фортифікаційних споруд, підрип і спалювання боєприпасів та військові дії завдали значної шкоди верхньому шару ґрунту на значних територіях України. Ризик пошкодження та забруднення наразі охоплює 186 тисяч квадратних кілометрів земель, що становить практично 31% території України. З них понад 20 тисяч квадратних кілометрів пошкодженні більше ніж на 75%. Найбільшої шкоди зазнали території Донецької, Харківської та Запорізької областей.

У цілому, загальні збитки від пошкодження територій та порушення ґрунтів внаслідок військових дій оцінюються в \$9,8 мільярда. Це ставить під загрозу використання пошкоджених земель і вимагає проведення рекультивації, розмінування територій та знешкодження боєприпасів. [2]

Таким чином, внаслідок війни формується значна кількість вибухонебезпечних залишків, таких як наземні міни та касетні боєприпаси, які,

крім того, що призводять до втрат людських життів, несуть небезпеку для природного серидовища.

Станом на квітень 2024 р. за даними ДСНС, Україна вважається найбільш замінованою країною у світі. Орієнтовно 156 тис. кв. км. території України наразі є потенційно небезпечними через можливе замінування внаслідок терору РФ. [3]

Підриви тварин на мінах призводять до поодиноких смертей, а звуки та спалахи війни можуть сильно вплинути на майбутність популяцій тварин. На замінованих територіях відомі випадки загибелі оленів й інших великих тварин від вибуху мін чи спрацювання розтяжок.

Особливо, в акваторії Чорного моря проживають три види дельфінів, і всі вони- червонокнижні. Причиною аномальної кількості смертей дельфінів науковці називають присутність російських військових кораблів в акваторії, які використовують сонари, що видають потужні сигнали. Ці дуже сильні та низькочастотні сигнали вражають внутрішнє вухо дельфіна - орган навігації та слуху. Через це тварина стає умовно "сліпою". [4]

Особливості, методи та підходи до екологічного відновлення як частини післявоєнної відбудови є історично специфічними для кожної країни. При розробці стратегій і програм відновлення довкілля в Україні доцільно звернути увагу на досвід зарубіжних країн (зокрема, Німеччини, Японії, Ізраїлю), які зазнали значних руйнувань та збитків у воєнні часи та які нині мають потужну екологічно орієнтовану економіку. Їх об'єднують загальні кроки, здійснені під час реалізації програм відновлення та охорони довкілля під час відбудови країни, серед яких: удосконалення національного законодавства з екологічних питань, пошук цільового фінансування, яке має бути спрямовано не тільки на подолання негативних наслідків, а й на впровадження нових «зелених» технологій у виробництво, співпраця державного та приватного секторів у сфері еколого-економічного повоєнного відновлення.

Однією з важливих задач при розробці стратегії повоєнного екологічного відновлення України є визначення джерел та інструментів фінансування

відповідних заходів. Можливими джерелами фінансування можуть бути: кошти країн-партнерів; кошти, зібрані шляхом волонтерства та краудфандингу; воєнні репарації з РФ; кошти, зібрані внаслідок ефективної фіскальної політики; кошти, виділені додатково в наслідок перерозподілу бюджету. [5] Визначення та комплексне використання різних джерел фінансування, вдосконалення нормативно-правового регулювання, формування стратегії екологічного відновлення України, в основі якої лежатиме партнерство владних структур та приватного сектору є важливими та необхідними передумовами подолання негативних екологічних наслідків війни і забезпечення екологічної безпеки на локальному та глобальному рівнях.[6, с. 48-49]

Список використаних джерел:

1. Державна екологічна інспекція України. URL: <https://www.dei.gov.ua/post/2708>.
2. Kyiv School of Economics. Яких екологічних наслідків зазнала Україна за час війни окрім збитків від підриву Каховської ГЕС. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/yakih-ekologichnih-naslidkiv-zaznala-ukrayina-za-chas-viyni-okrim-zbitkiv-vid-pidrivu-kahovskoyi-ges/>
3. Факти. Більше чверті України встелено мінами: що відомо. URL: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20240404-bilshe-chverti-ukrayiny-vsteleno-minamy-shho-vidomo/>.
4. Екоцид: 10 наслідків війни росії проти України для довкілля. URL: <https://rubryka.com/article/naslidky-viiny-dlia-dovkillia/>
5. Соляр В. В. Загрози сталого розвитку в мовах воєнного стану в Україні та важливі шляхи їх подолання / В. В. Соляр, Л. П. Радченко. Сталий розвиток: виклики та загрози в умовах воєнного стану : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., Полтава, 09 черв. 2022 р. Полтава, 2022. С. 41–43.
6. Гнедіна К., Нагорний П. Загрози екологічній безпеці: реалії воєнного часу та економічне стимулювання повоєного екологічного відновлення України. 2022. С. 48–49.